

PHÁT TRIỂN KĨ NĂNG BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG CHO HỌC SINH TIỂU HỌC THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM SÁNG TẠO

NGUYỄN HỒNG THUẬN

**Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
Email: hongthuan70@gmail.com**

Tóm tắt: Giáo dục môi trường là biện pháp có hiệu quả cao và bền vững, giúp mỗi cá nhân có được nhận thức đúng đắn và thực hiện một cách có ý thức các nhiệm vụ bảo vệ môi trường. Độ tuổi học tiểu học là thời kì thuận lợi để giáo dục ý thức, kĩ năng và hình thành thói quen bảo vệ môi trường cho học sinh, giúp các em vận dụng một cách sáng tạo những kiến thức, kĩ năng đã được trang bị để giải quyết vấn đề thực tiễn. Giáo viên tiểu học cần tổ chức cho học sinh tham gia các hoạt động đa dạng, tạo cơ hội để các em được trải nghiệm, sáng tạo nhằm phát triển kĩ năng bảo vệ môi trường. Điều này còn có tác động lan tỏa tới nhiều đối tượng liên quan như bạn bè và những người thân sống cùng các em. Bài viết đưa ra một số kĩ năng bảo vệ môi trường cần hình thành ở học sinh tiểu học và gợi ý một số hoạt động để giáo viên tổ chức cho học sinh trải nghiệm sáng tạo việc bảo vệ môi trường sống xung quanh các em.

Từ khóa: Bảo vệ môi trường; kĩ năng bảo vệ môi trường; học sinh; tiểu học; hoạt động trải nghiệm sáng tạo.

(Nhận bài ngày 25/02/2017; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 20/03/2017; Duyệt đăng ngày 25/03/2017).

1. Đặt vấn đề

Ô nhiễm môi trường đang là vấn đề được quan tâm bậc nhất toàn cầu vì đây là yếu tố tác động rất lớn đến chất lượng cuộc sống, là nguyên nhân căn bản dẫn đến biến đổi khí hậu. Việc cải thiện và gìn giữ môi trường không chỉ phụ thuộc vào mỗi quốc gia hay tổ chức mà còn phụ thuộc vào ý thức và hành động của mỗi cá nhân con người với môi trường mình đang sinh sống. Giáo dục (GD) môi trường là biện pháp có hiệu quả cao và bền vững vì nó giúp con người có nhận thức đúng đắn và thực hiện một cách có ý thức các nhiệm vụ bảo vệ môi trường (BVMT). Vì vậy, GD môi trường đã trở thành chương trình hành động ở tất cả các quốc gia.

Ở nước ta, Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 1216/2012/QĐ-TTg về "Chiến lược Bảo vệ môi trường quốc gia đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030", trong đó khẳng định sự cần thiết phải đẩy mạnh công tác GD tuyên truyền BVMT đến các tầng lớp nhân dân, đặc biệt là những học sinh (HS) đang ngồi trên ghế nhà trường.

HS cấp Tiểu học là đối tượng lí tưởng để GD ý thức và trang bị các kĩ năng BVMT để các kĩ năng này trở thành thói quen, lối sống của các em. Ở lứa tuổi đang định hình về nhân cách, các em dễ tiếp thu định hướng giá trị mới nên những hiểu biết cơ bản và phẩm chất cá nhân được bồi dưỡng qua GD môi trường sẽ để lại dấu ấn sâu sắc trong cuộc đời của các em sau này.

Mục tiêu GD môi trường là GD toàn diện về nhận thức, thái độ, kĩ năng và hành vi, thói quen BVMT nên công tác GD môi trường phải kết hợp nhuần nhuyễn giữa lí thuyết và thực hành. Để đến khi gặp phải những vấn đề thực tiễn, các em có thể vận dụng một cách sáng tạo những kiến thức, kĩ năng đã được trang bị để giải quyết. Đồng thời, giúp các em có ý thức, chủ động đánh

giá và cân nhắc về tác động đối với môi trường trong mỗi hành động của mình. Muốn vậy, bên cạnh việc đưa các kiến thức về môi trường và biến đổi khí hậu vào chương trình một số môn học, giáo viên (GV) tiểu học cần tổ chức cho HS tham gia các hoạt động đa dạng, tạo cơ hội để các em được trải nghiệm, sáng tạo nhằm phát triển kĩ năng BVMT. Điều này còn có tác động lan tỏa tới nhiều đối tượng liên quan như bạn bè và những người thân sống cùng các em.

2. Khái quát về môi trường và bảo vệ môi trường

Môi trường bao gồm các yếu tố tự nhiên và vật chất nhân tạo bao quanh con người, có ảnh hưởng đến đời sống, sản xuất, sự tồn tại, phát triển của con người. Trong quá trình tồn tại và phát triển, con người đã gây ô nhiễm và phá hoại nghiêm trọng môi trường sinh thái, điều đó lại đang đe dọa chính cuộc sống của con người. Vì vậy, vấn đề bảo vệ môi trường tự nhiên đang ngày càng cấp bách với mọi quốc gia trên thế giới. Nhà trường giữ vai trò GD thế hệ trẻ ý thức trách nhiệm với môi trường, trong đó hình thành các kĩ năng bảo vệ môi trường là đặc biệt quan trọng.

Bảo vệ môi trường là những hoạt động giữ cho môi trường trong lành, sạch đẹp, cải thiện môi trường, đảm bảo cân bằng sinh thái, ngăn chặn, khắc phục hậu quả xấu do con người và thiên nhiên gây ra cho môi trường, khai thác, sử dụng hợp lí và tiết kiệm tài nguyên thiên nhiên. Đối với HS tiểu học, cần có chương trình GD các kĩ năng BVMT phù hợp với độ tuổi của các em như: kĩ năng tìm hiểu và nhận biết sự ô nhiễm môi trường, kĩ năng vệ sinh môi trường nhà trường và cộng đồng, kĩ năng trồng và chăm sóc cây xanh, kĩ năng sử dụng tiết kiệm năng lượng (điện, nước sạch,...).

3. Kỹ năng bảo vệ môi trường của học sinh tiểu học

3.1. Mục tiêu giáo dục bảo vệ môi trường ở cấp Tiểu học

Mục tiêu GD BVMT ở cấp Tiểu học là: “Trang bị những kiến thức cơ bản phù hợp với độ tuổi và tâm sinh lí của HS về các yếu tố môi trường, vai trò của môi trường đối với con người và tác động của con người đối với môi trường; GD HS có ý thức trong việc BVMT, phát triển kĩ năng bảo vệ và gìn giữ môi trường” (Theo Đề án “Đưa các nội dung BVMT vào hệ thống GD quốc dân”, được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt ngày 17/10/2001). Trong đó, bao gồm các mục tiêu cụ thể sau:

- HS ý thức được trách nhiệm BVMT, có nhu cầu BVMT;
 - HS có các kĩ năng BVMT phù hợp với lứa tuổi của các em (trồng và chăm sóc cây, làm cho nơi ở sạch sẽ, trường lớp không có rác thải bừa bãi...);
 - Sống hòa hợp gần gũi với thiên nhiên, thân thiện với môi trường;
 - Sống tiết kiệm, ngăn nắp, vệ sinh chia sẻ, hợp tác.
- Dựa vào các mục tiêu trên, có thể xác định nội dung GD BVMT cho HS tiểu học là:

- Cung cấp thông tin, kiến thức và cho HS được tiếp xúc với môi trường tự nhiên để các em *nhận biết, hiểu* về: Môi trường tự nhiên và vai trò của môi trường tự nhiên đối với sự sống; Ô nhiễm môi trường; Biện pháp BVMT (nhà ở, trường học, nơi sinh sống,...).

- Tổ chức cho HS tham gia hoạt động để trải nghiệm việc BVMT ở trường học và cộng đồng dân cư như: Tìm hiểu và phát hiện những vấn đề về ô nhiễm môi trường; Tham gia các hoạt động BVMT phù hợp với lứa tuổi.

- Tạo cơ hội để HS trải nghiệm những cảm xúc khi tiếp xúc với môi trường tự nhiên và *thái độ của các em* khi gặp những “vấn đề” về môi trường, hay những hành vi phá hoại hoặc gây ô nhiễm môi trường.

3.2. Các kĩ năng bảo vệ môi trường của học sinh tiểu học

Kĩ năng BVMT là khả năng vận dụng kiến thức, hiểu biết về BVMT (khái niệm, cách thức, phương pháp...) để giải quyết các nhiệm vụ BVMT cụ thể. Căn cứ vào: Mục tiêu GD BVMT ở tiểu học; Thực tiễn GD môi trường ở tiểu học và đặc điểm tâm lí - sinh lí của HS, có thể xác định các kĩ năng bảo vệ môi trường của HS Tiểu học, cụ thể như sau:

3.2.1. Kĩ năng khảo sát, vẽ sơ đồ môi trường trường học/cộng đồng và lập kế hoạch bảo vệ môi trường

HS có thể khảo sát vệ sinh sân trường, vệ sinh lớp học hay khu phố nơi các em sinh sống.... Từ đó, trẻ có thể tự nhận xét, tìm hiểu ở những nơi được khảo sát, phát hiện những địa điểm cụ thể ở trường học, cộng đồng có dấu hiệu/biểu hiện bị ô nhiễm môi trường. Đồng thời, có thể vẽ sơ đồ và lập kế hoạch bảo vệ môi trường ở trường học và cộng đồng.

3.2.2. Kĩ năng truyền thông về bảo vệ môi trường

Nhóm kĩ năng này có thể bao gồm:

- KN tuyên truyền (thuyết trình, trình diễn thời trang, làm báo tường, diễn tiểu phẩm, sưu tầm tư liệu và vật phẩm minh họa ...) về nội dung BVMT để vận động bạn bè, gia đình và những người xung quanh cùng chung tay bảo vệ môi trường;

- Tự tin và có trách nhiệm trong việc bảo vệ môi trường, tuyên truyền, vận động mọi người xung quanh bảo vệ môi trường;

- Tạo góc thiên nhiên, trang trí lớp học thân thiện với môi trường;...

3.2.3. Kĩ năng sử dụng tiết kiệm năng lượng nhằm bảo vệ môi trường

HS hiểu biết về các nguồn năng lượng, lợi ích của các nguồn năng lượng; biết sử dụng tiết kiệm năng lượng như: Sử dụng tiết kiệm nguồn nước; Tái chế các phế liệu thành các vật dụng đơn giản; Tắt các thiết bị điện khi không sử dụng....

3.2.4. Kĩ năng vệ sinh môi trường

HS có ý thức và thói quen vệ sinh môi trường. Cụ thể là: Vệ sinh sân trường, vườn trường lớp học; Hạn chế sử dụng túi nilon; Vứt rác đúng nơi quy định; Phân loại rác thải (rác hữu cơ, rác vô cơ,...).

3.2.5. Kĩ năng trồng và chăm sóc cây xanh

Đây là nhóm kĩ năng cụ thể, gần gũi, thân thiện với thiên nhiên, với cuộc sống và những hoạt động hàng ngày của HS lứa tuổi tiểu học. Đó là: Nhận biết một số loại cây trong sân/vườn trường và địa bàn các em sinh sống; Ươm hạt thành cây, trồng cây non trong góc vườn, hay trong các chậu cây; Tự chăm sóc cây xanh trong trường, lớp học (vun xới đất, bắt sâu, tưới cây...)

3.2.6. Kĩ năng bảo vệ nguồn nước và bảo vệ cây cối

- Không vứt rác, xả thải xuống hồ, ao, rãnh thoát nước,...

- Sử dụng tiết kiệm nước sạch, khóa chặt vòi nước sau khi sử dụng;

- Không hái hoa, bẻ cành, nhổ cây ở nơi công cộng;

- Tiết kiệm giấy (là tiết kiệm nguồn tài nguyên rừng),

- Tham gia trồng cây...

3.2.7. Kĩ năng phân loại rác thải

- Nhận biết các loại rác thải sinh hoạt,

- Thu gom và phân loại rác thải sinh hoạt để bảo vệ môi trường;

- Tái sử dụng rác thải sinh hoạt (chai, lọ, hộp xốp...)...

3.2.8. Kĩ năng tự làm đồ dùng, đồ chơi từ nguyên liệu tái sử dụng để bảo vệ môi trường

HS có các kĩ năng cụ thể gần gũi và có ý nghĩa với cuộc sống của các em, như: Thu gom, phân loại phế liệu đã qua sử dụng; Tự làm đồ dùng học tập, đồ chơi từ nguồn phế liệu tận dụng trong gia đình để tiết kiệm chi phí và BVMT; như: lon nhựa, vỏ chai, bìa carton, báo/ tạp chí,...

4. Phát triển kĩ năng bảo vệ môi trường cho học sinh tiểu học qua hoạt động trải nghiệm sáng tạo

Để đạt được mục tiêu GD kĩ năng BVMT cho HS tiểu học, có thể tổ chức cho HS tham gia nhiều loại hoạt động, qua nhiều con đường/cách thức khác nhau:

Thông qua hoạt động dạy học: Các kĩ năng BVMT có thể được tích hợp, lồng ghép thông qua các môn học trên lớp.

Qua các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường (ngoài giờ chính khóa).

Tham gia hoạt động xã hội trong cộng đồng: tổ chức cho HS tham gia hoạt động của các tổ chức, hội nhóm... vì môi trường xanh, sạch đẹp...

4.1. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo

Hoạt động trải nghiệm trong nhà trường là hoạt động có mục đích, có đối tượng, được tổ chức bằng các việc làm cụ thể của HS trong thực tế, dưới sự định hướng của nhà trường, nhằm hình thành và phát triển ở HS một số kĩ năng BVMT cơ bản.

Để GD kĩ năng BVMT cho HS tiểu học một cách có hiệu quả, nhà GD cần tổ chức cho HS tham gia nhiều hoạt động đa dạng, phong phú, mềm dẻo, linh hoạt, mở về không gian, thời gian... để HS có nhiều cơ hội trải nghiệm thực tiễn và hình thành kĩ năng BVMT. Việc tổ chức cho HS tự tương tác với môi trường và các hoạt động nhằm BVMT (như làm đồ chơi tự chế từ phế liệu, tham gia trồng và chăm sóc cây non...), sẽ kích thích hứng thú, tính tò mò, ham hiểu biết và sáng tạo của HS ở lứa tuổi tiểu học, bồi dưỡng cho các em tình yêu thiên nhiên, yêu môi trường sống và có ý thức bảo vệ môi trường.

** Nguyên tắc tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo*

- HĐTNST phải tạo cơ hội cho HS được phát triển tối đa tiềm năng của bản thân; tạo cơ hội để các em được rèn luyện, phát triển toàn diện về các mặt: đạo đức, KNS, thẩm mỹ, trí tuệ, thể chất, lao động, ...

- Nội dung và hình thức HĐTNST phải phong phú, đa dạng, phù hợp với đặc điểm lứa tuổi HS, đáp ứng được nhu cầu hoạt động của HS, hấp dẫn thu hút HS, không mang tính chất áp đặt, nặng nề, khô cứng, gây nhàm chán cho các em.

- HĐTNST phải đảm bảo phù hợp với đặc điểm, điều kiện, hoàn cảnh thực tế của nhà trường (thời lượng, điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị, đội ngũ GV, công nhân viên nhà trường, khả năng tài chính, khả năng đóng góp của phụ huynh,...); phải gắn gũi với cuộc sống thực tiễn của HS; phải phù hợp với đặc điểm văn hóa địa phương và yêu cầu GD của từng vùng, miền, địa phương.

- Tổ chức HĐTNST phải đảm bảo huy động được sự tham gia tích cực của HS vào tất cả các khâu của quá trình hoạt động, phù hợp với khả năng của các em: từ đề xuất ý tưởng hoạt động; thiết kế, lập kế hoạch hoạt động; chuẩn bị nội dung, nhân lực, trang thiết bị cần thiết cho hoạt động; đến tiến hành và đánh giá kết quả hoạt động.

- Các HĐTNST phải được bố trí, sắp xếp đan xen với dạy học các môn học khác, với các hoạt động khác của nhà trường một cách hợp lí nhằm phát huy được tính tích cực học tập, GD của HS, tránh gây áp lực nặng nề cho GV và HS.

- Đảm bảo tính liên thông giữa HĐTNST ở các cấp Tiểu học, THCS và THPT.

** Quy trình tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo để phát triển kĩ năng bảo vệ môi trường cho HS cấp Tiểu học* gồm: thiết kế, chuẩn bị, thực hiện/tiến hành và đánh giá.

- Thiết kế hoạt động; Tên hoạt động; Thời lượng thực hiện hoạt động; Mục tiêu HS cần đạt sau hoạt động; Quy mô, thời điểm, địa điểm tổ chức hoạt động; hình thức tổ chức (theo nhóm, tổ, theo lớp, khối lớp hay theo trường, cụm trường?); Nội dung và hình thức hoạt động; Tài liệu và phương tiện; Các bước tiến hành;...

GV có thể là người thiết kế hoạt động sau khi đã đánh giá nhu cầu, mong muốn của HS; có thể do HS thiết kế với sự tư vấn, hỗ trợ, giúp đỡ của GV và các lực lượng GD khác.

- Chuẩn bị hoạt động;
- Thực hiện/Tiến hành hoạt động;
- Đánh giá HĐTNST của HS phải nhằm các mục đích:
+ Ghi nhận sự tiến bộ, phát triển của HS trong quá trình tham gia hoạt động;
+ Phát hiện năng khiếu, sở trường và hướng phát triển của HS trong giai đoạn tiếp theo;
+ Khuyến khích, động viên HS tích cực hoạt động;
+ Nhà trường và GV phát hiện ưu điểm, hạn chế trong quá trình tổ chức hoạt động để có biện pháp điều chỉnh, bổ sung phù hợp, kịp thời nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động.

Cần kết hợp giữa đánh giá của GV với tự đánh giá của HS và của tập thể HS, đánh giá của cha mẹ HS và cộng đồng. Trong đó, GV sẽ là người đánh giá cuối cùng.

Các nhận xét cần dựa trên các chứng cứ từ việc: Quan sát hoạt động của HS; Nghiên cứu sản phẩm hoạt động của HS; Phỏng vấn HS/nhóm HS và các đối tượng có liên quan.

Kết quả đánh giá HĐ của HS cần được GV sử dụng làm một trong những căn cứ để đánh giá, xếp loại chung HS sau mỗi học kì và năm học.

4.2. Tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo để phát triển một số kĩ năng bảo vệ môi trường cho học sinh tiểu học

Dựa trên thực tiễn về GDMT cho HS tiểu học; căn cứ vào đặc điểm phát triển nhận thức, hoạt động và giao tiếp của HS tiểu học. Đồng thời, khai thác những điểm đặc thù và ưu việt của HĐTNST và cách tiếp cận kĩ năng sống, nhóm nghiên cứu đã xây dựng hệ thống module hướng dẫn GV tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo để phát triển 08 nhóm kĩ năng BVMT. Các hoạt động trải nghiệm việc tìm hiểu và BVMT do GV chủ động thiết kế (theo hướng dẫn), sẽ giúp HS có thể ứng phó, giải quyết một cách tích cực, phù hợp chuẩn mực chung và có hiệu quả trước những tình huống hay vấn đề của cuộc sống. Dưới đây là tóm tắt nội dung một số module:

Module 1: Phát triển kĩ năng khảo sát, vẽ sơ đồ trường học/cộng đồng và lập kế hoạch BVMT

1/ Mục tiêu:

- HS có KN sử dụng bảng kiểm để khảo sát, phát

hiện những địa điểm cụ thể ở trường học, cộng đồng có dấu hiệu, biểu hiện bị ô nhiễm môi trường.

- HS có KN vẽ sơ đồ và lập kế hoạch bảo vệ môi trường ở trường học và cộng đồng.

2/ Nội dung:

Hoạt động khảo sát môi trường trường học, vẽ sơ đồ và lập kế hoạch để bảo vệ môi trường trường học.

Hoạt động khảo sát môi trường địa bàn dân cư, vẽ sơ đồ và lập kế hoạch để bảo vệ môi trường cộng đồng.

3/ Tổ chức hoạt động:

Khảo sát và lập sơ đồ/kế hoạch bảo vệ môi trường trường học

Khảo sát, vẽ sơ đồ và lập kế hoạch bảo vệ môi trường ở địa bàn dân cư

4/ Đánh giá:

Để đánh giá KN khảo sát, vẽ sơ đồ và lập kế hoạch bảo vệ môi trường địa bàn dân cư của HS, GV có thể dựa trên kết quả làm việc của các nhóm hoặc có thể yêu cầu HS viết thu hoạch sau khi tham gia hoạt động.

5/ Hoạt động tiếp nối:

HS các nhóm thực hiện bản kế hoạch đã xây dựng, tiến hành các hoạt động cụ thể bảo vệ môi trường trường học và địa bàn dân cư.

Module 2: Phát triển kỹ năng truyền thông về BVMT

1/ Mục tiêu:

- HS có KN tuyên truyền, vận động bạn bè, gia đình và những người xung quanh cùng chung tay bảo vệ môi trường.

- HS tự tin và có trách nhiệm trong việc bảo vệ môi trường, trong việc tuyên truyền, vận động mọi người xung quanh bảo vệ môi trường.

2/ Nội dung:

- Thi tuyên truyền viên giỏi về bảo vệ môi trường;

- Dẫn đầu HS về bảo vệ môi trường;

- Thi trình diễn "Thời trang thân thiện với môi trường".

3/ Tổ chức hoạt động:

- Thi tuyên truyền viên giỏi về bảo vệ môi trường;

- Dẫn đầu HS về bảo vệ môi trường;

- Thi trình diễn "Thời trang thân thiện với môi trường".

4/ Đánh giá:

Ngoài việc dựa vào kết quả thi, GV có thể yêu cầu HS viết thu hoạch sau khi tham dự hoạt động.

5/ Hoạt động tiếp nối:

Thực hiện kỹ năng truyền thông để tuyên truyền, vận động mọi người trong gia đình và bạn bè thực hiện bảo vệ môi trường bằng những hình thức phù hợp với khả năng.

Module 3: Phát triển kỹ năng sử dụng tiết kiệm năng lượng.

1/ Mục tiêu:

- HS hiểu được một số vấn đề cơ bản như: các nguồn năng lượng, lợi ích của các nguồn năng lượng, tại sao phải sử dụng năng lượng tiết kiệm và làm thế nào để có thể sử dụng được năng lượng tiết kiệm mà hiệu quả.

- HS được thực hành các hoạt động trải nghiệm sáng tạo từ đó phát triển các kỹ năng như: Kỹ năng sử

dụng năng lượng tiết kiệm, kỹ năng hợp tác, kỹ năng trình bày suy nghĩ/ ý tưởng, kỹ năng quản lý thời gian,...

- HS ý thức sử dụng năng lượng tiết kiệm và tuyên truyền với mọi người xung quanh. Đồng tình, ủng hộ những hành vi sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả và lên án phê phán những hành vi sử dụng lãng phí nguồn năng lượng.

2/ Nội dung:

- Các nguồn năng lượng và lợi ích của các nguồn năng lượng trong cuộc sống;

- Vì sao cần sử dụng năng lượng tiết kiệm và cách sử dụng tiết kiệm năng lượng;

- Tìm hiểu và giới thiệu một số sản phẩm sử dụng năng lượng tiết kiệm hiệu quả.

3/ Tổ chức hoạt động:

- Tìm hiểu các nguồn năng lượng và lợi ích của nguồn năng lượng;

- Vẽ tranh về sử dụng tiết kiệm năng lượng;

- Tìm hiểu, giới thiệu sản phẩm sử dụng tiết kiệm năng lượng.

4/ Đánh giá:

5/ Hoạt động tiếp nối

Vận dụng kiến thức đã học và những sáng tạo mới vào thực tiễn cuộc sống.

Module 4: Phát triển kỹ năng phân loại rác thải

1/ Mục tiêu:

- HS nhận biết thế nào là rác thải sinh hoạt, các loại rác thải sinh hoạt, tác dụng của phân loại rác thải với việc bảo vệ môi trường;

- HS biết thu gom và phân loại rác thải sinh hoạt để bảo vệ môi trường.

2/ Nội dung:

- Tìm hiểu về rác thải sinh hoạt (thế nào là rác thải sinh hoạt, các loại rác thải sinh hoạt, tác dụng của việc phân loại rác thải trong bảo vệ môi trường);

- Thực hành thu gom và phân loại rác thải sinh hoạt trong nhà trường và ở gia đình.

3/ Tổ chức hoạt động:

- Tìm hiểu về rác thải và việc phân loại rác thải trong bảo vệ môi trường;

- Phân loại rác qua nổi chữ;

- Tìm hiểu tác dụng của việc phân loại rác thải trong bảo vệ môi trường;

- Thực hành phân loại rác thải trong nhà trường.

4/ Đánh giá:

Cho ví dụ minh họa rác vô cơ/hữu cơ?

Hãy kể những việc em đã làm để phân loại rác.

Nếu thấy bạn bỏ rác vào thùng mà không phân loại, em sẽ làm gì?.

5/ Hoạt động tiếp nối

- Suy nghĩ và đưa ý tưởng tiếp tục các hoạt động phân loại rác thải hiệu quả.

- Phân loại rác thải trong gia đình, thu gom các loại rác thải có thể tái chế để mang tới trường ủng hộ phong trào kế hoạch nhỏ.

5. Kết luận

Phát triển kĩ năng BVMT cho HS tiểu học thông qua hoạt động trải nghiệm sáng tạo sẽ góp phần nâng cao kiến thức, kĩ năng tổ chức các hoạt động GD cho GV ở các nhà trường tiểu học. Hơn nữa, nó còn có tác động lan tỏa tới nhiều đối tượng liên quan như bạn bè và những người thân sống cùng các em.

Đối với lứa tuổi HS tiểu học, những kĩ năng BVMT cần hình thành và phát triển được dựa trên sự phát triển tâm sinh lí, sự hiểu biết của các em về môi trường, cụ thể là môi trường tự nhiên. Các kĩ năng BVMT cần GD cho HS tiểu học có thể bao gồm: Kĩ năng khảo sát trường học/cộng đồng và lập sơ đồ (kế hoạch) BVMT; Kĩ năng truyền thông về BVMT; Kĩ năng sử dụng tiết kiệm năng lượng nhằm BVMT; Kĩ năng vệ sinh môi trường; Kĩ năng trồng và chăm sóc cây cối; Kĩ năng bảo vệ nguồn nước và bảo vệ rừng; Kĩ năng phân loại rác thải; Kĩ năng tự làm đồ dùng, đồ chơi từ nguyên liệu tái sử dụng để BVMT... Để đạt được mục tiêu GD kĩ năng BVMT cho HS tiểu học, các nhà GD cần tổ chức cho HS tham gia nhiều loại hoạt

động, qua nhiều con đường/cách thức khác nhau, trong đó trải nghiệm sáng tạo được xem là một trong những con đường GD BVMT hiệu quả nhất dành cho HS cấp Tiểu học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa, Bùi Thị Thúy Hằng, (2010), *Giáo dục giá trị sống và kĩ năng sống cho học sinh tiểu học*, Tài liệu dùng cho giáo viên tiểu học, Đại học Quốc gia Hà Nội.

[2]. Nguyễn Hồng Thuận, *Giáo dục kĩ năng bảo vệ môi trường cho học sinh trong nhà trường tiểu học*, Tạp chí Giáo dục Việt Nam, số 117, tháng 01 năm 2017, tr 26-29.

[3]. Viện Chiến lược và Chương trình Giáo dục, UNESCO Hà Nội, (2005), *Học để cùng chung sống*, Tài liệu tham khảo dành cho giáo viên các cấp học phổ thông, Hà Nội.

[4]. UNICEF and Educational Development Centre, (2008), *Best Practice Guidelines for Teaching Environmental Studies in Maldivian Primary Schools*.

DEVELOPING ENVIRONMENTAL PROTECTION SKILLS FOR PRIMARY PUPILS THROUGH ACTIVITY OF CREATIVE EXPERIENCES

Nguyen Hong Thuan
The Vietnam Institute of Educational Sciences
Email: hongthuan70@gmail.com

Abstract: Environmental education is a highly effective and sustainable measure that helps each person to be fully aware of and consciously carry out environmental protection tasks. Primary school age is a good time to educate pupils about their awareness, skills and habits of environmental protection, help them creatively apply their knowledge and skills into solving practical problem. Primary teachers need to organize students to participate in various activities, provide opportunities to get experience and creativeness with the aim to develop their environmental protection skills. This also has a spillover effect on other subjects such as friends and relatives. The article suggested some environmental protection skills that need to be developed for primary pupils and teachers' activities to support pupils with creative experiences in protecting surrounding environment.

Keywords: Environmental protection; environmental protection skills; pupils; primary education; activity of creative experiences.